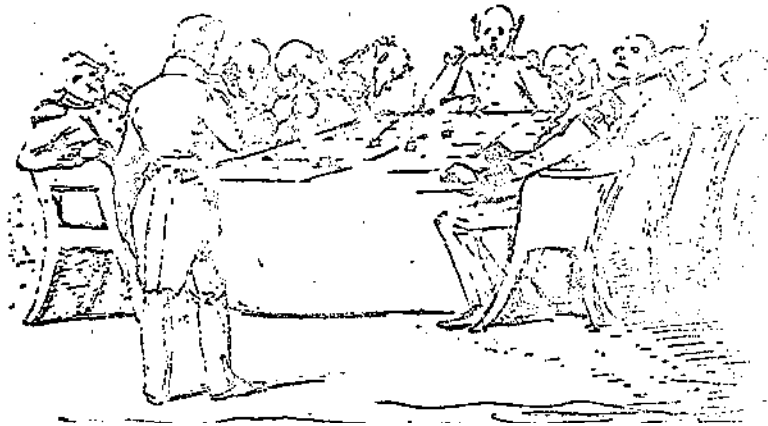


Ingress till en uppsats om kaptenen vid Konglige Kalmar regemente Sven Adolf Callerström

Namnet Callerström är framför allt känt inom vapenhistoriska kretsar. Vem var då Sven Adolf Callerström? Jo – Sven Adolf Callerström var mannen vilken implementerade förutsättningarna för att Carl Gustafs stads gevärsfaktori skulle få utvecklas till en av de främsta industrierna i världen för infanterivapen. Betydelsen härför, kan också för Eskilstunas utveckling till industristad inte överskattas.

Callerström föddes 1796 i Bäckeby, Gårdveda socken i Kalmar län. Kadett på Karlberg 1812, kapten i armén 1831. Naturvetenskaplig utbildning – studerade kemi för Jöns Jacob Berzelius och Gustaf Erik Pasch. Han ledde byggandet av Wäddö kanal 1825 – 1826. Krigsvetenskaps- akademins stipendium för utlandsstudier 1831. Blev gevärsfaktoriets styresman 1837. Nya eller Stora verkstadshuset på Bruksholmen var Callerströms förtjänst och den "pilotfaktor" vilken fick fart på Eskilstunaindustrien. Från "när och fjärran" vallfärdade fabriker och ingenjörer för att ta Callerströms storverk i betraktande och efterbildande.



Bilden visar Callerström förevisandes ett tändrör till artilleriprojektiler inför en engelsk militärkommision (efter Hjalmar Mörner)

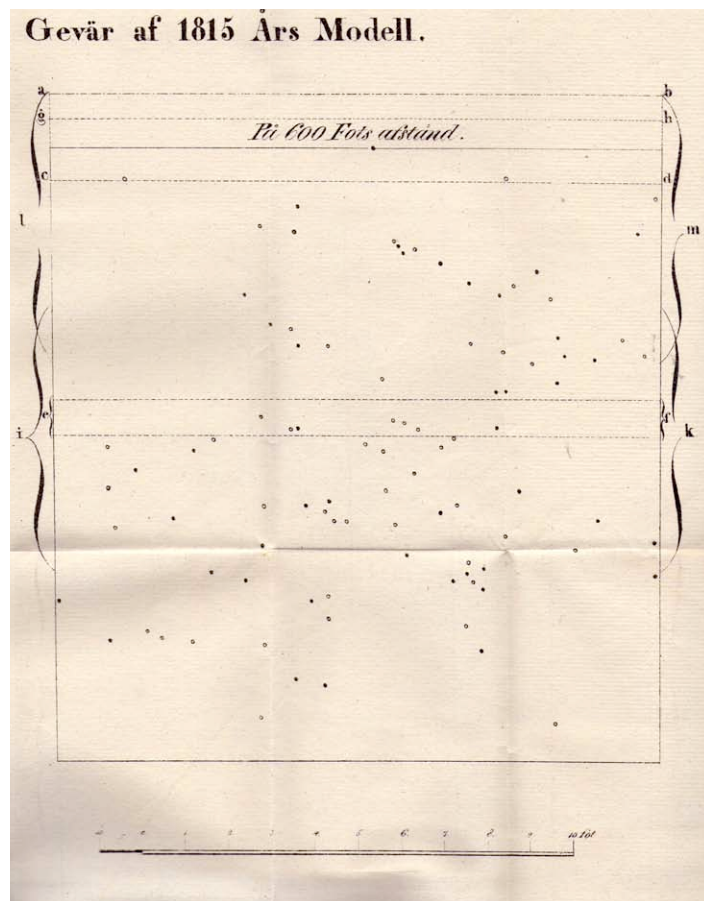
När Callerström i april 1834 fick i uppdrag att vid Carl Gustafs stad gevärsfaktori undersöka möjligheterna till förbättrad gevärstillverkning så var det av "nöden." Gevärsfaktoriets hade haft stora problem under hela etableringen fram till Callerströms engagemang. Verksamheten gick så pass dåligt att krigskollegiet 1831 föreslog att faktoriets skulle försäljas till enskild ägo. När dåvarande Gftm besökte Jönköpings fabriks 1707 så hade man en kassationsprocent map gevärspipor av 27% - Callerström fann drygt 100-år senare en ekvivalent procentsiffra vid gevärsfaktoriets i Eskilstuna – dock med den skillnaden att här var 73% felaktiga!

Att gevärsfaktoriets i sin uppstartfas fick stora problem var ju inte så konstigt. Carl Gustafs stads manufakturverk räknades efter Färna Bruk i Västmanland som nummer 2 bland de svenska "brännstålsbruken" och att "para" ett brännstålsbruk med mekanisk tillverkning skulle komma att bli problematiskt. Problemen blev ju inte heller mindre av att endast sju st gevärsarbetare medflyttade från Söderhamn.

Sven Adolf Callerström står i främsta rummet av gevärsfaktoriets styresmän. Tyvärr fick han inte njuta frukterna av sitt livsverk. Den 14 december 1840 avlider Callerström i Eskilstuna efterlämnande Eleonora Matilda von Langenberg samt döttrarna Emma Matilda samt Julia Charlotta. Hustrun var född 1812 – dotter till kapten vid Finska Gardet Bernt von Langenberg och kommer att leva fram till 1908. Callerströms försök på Ladugårdsgårde 1831 – varav något nu redovisas var ett av de mer omfattande tekniska svenska försöken map infanterivapen. Här skall inte redogöras i detalj för Callerströms försök. Försöken var stort upplagda med det yttersta syftet att, som Callerström själv skriver- lägga grunden till en förbättrad handgevärsskjutning.

Vad som är synnerligen intressant och som Callerström gärna ville redogöra för är välskjutningsförmågan hos 1815-års gevär, med andra ord - hur väl eller "oväl" (läs dåligt) kunde man träffa.

I sin rapport redogör Callerström för D_{100} på olika avstånd och anför att kulornas spridning på 600 fots avstånd vanligen stannar inom 11 fot.



Skjutningen på 600 fots avstånd visar ett D_{100} på ca 15,9 fot dvs 4,7 meter. Två serier har skjutits – fyllda "ringar" $\frac{3}{4}$ lod laddningsvikt, ofyllda ringar $\frac{2}{3}$ lod laddningsvikt och D_{100} för respektive serie är alltså ca 15,9 fot. Träffbilderna var alltså väsentligt större än vad Callerström ovan anför, men med Callerströms ambitioner så var det väl kanske intressant att visa hur dåligt vapnet sköt och det skall givetvis sägas att redovisade D_{100} var typvärden för dåtida slätborrade infanterigevär världen över.

Callerström fastställde också vapnens egenspridning och kunde därför beräkna kulornas egenspridning. Givet D_{100} inom 11 fot så kunde kulornas egenspridning beräknas till ca 9,8 fot (2,9 meter).

Författaren vill med dessa rader lämna en ingress till ett större arbete om Callerström.

I det större arbetet om Callerström kommer att beröras hans insatser som innovatör inom det vapentekniska området – tillsammans med överste Palm och andra var han ju också mannen bakom 1840 års infanterigevär.

Callerströms rapporter – UNDERSÖKNING af DE INOM SVENSKA ARMÉN BRUKLIGA HANDGEVÄR MED DEM TILLHÖRANDE AMMUNITION på Nådigaste befallning verkställd vid Kongl. Krigs-Akademien samt SLAGKRUTSANTÄNDNING FÖR HANDGEVÄR kommer också att studeras samt redovisas.

Claes-Göran Ros